

Stefan Sokołowski

PROGRAMOWANIE OBIEKTOWE II

wykład 1

Inst. Informatyki Stosowanej, ANS
Elbląg, 2024/2025

Wykład 1, str. 1

Nie jestem biegły w Jawie. . .

**Proszę nie mówić „nie wiem”
proszę szukać!**

Co robię, kiedy nie wiem?

- **internet** — na przykład:
<https://docs.oracle.com/en/java/javase/11/docs/api/>
(literatury na temat Jawy jest w sieci mnóstwo)
- **eksperymenty** z kompilatorem

Nie jestem biegły w Jawie...

Przykład: (jak znaleźć informacje o funkcjach matematycznych)

Google: **java 11 math** to prowadzi do:

<https://docs.oracle.com/en/java/javase/11/docs/api/java.base/java/lang/Math.html>

Class Math	← nazwa klasy
java.lang.Math	← co importować
...	← OPIS KLASY
Fields	← Spis własności
static double <i>E</i>	
...	
static double <i>PI</i>	
...	
Methods	← Spis metod
static double <i>abs</i> (double a)	
...	
static float <i>abs</i> (float a)	
...	

Uwaga: metody o tej samej nazwie ale różnych (nieidentycznych) listach parametrów są **różne**.

Nie jestem biegły w Jawie...

Przykład: (jak znaleźć informacje o wczytywaniu z wejścia)

Google: **java 11 scanner** to prowadzi do:

<https://docs.oracle.com/en/java/javase/11/docs/api/java.base/java/util/Scanner.html>

Class Scanner	← nazwa klasy
java.util.Scanner	← co importować
...	← OPIS KLASY
Constructors	← Spis konstruktorów
<i>Scanner</i> (File source)	
...	
<i>Scanner</i> (File source, String charsetName)	
...	
Methods	← Spis metod
boolean <i>hasNext</i> ()	
...	
boolean <i>hasNextInt</i> ()	
...	

Uwaga: konstruktory o różnych (nieidentycznych) listach parametrów są **różne**.

Uwaga: metody o tej samej nazwie ale różnych (nieidentycznych) listach parametrów są **różne**.

Przypomnijka o klasach i obiektach

Obiekt — zestaw wartości (t.zw. *własności*) i funkcji (t.zw. *metod*)

Klasa — opis tego, co powinno być w obiekcie
zbiór obiektów tej samej natury

obiekt tak się ma do **klasy**
jak **element** do **zbioru**

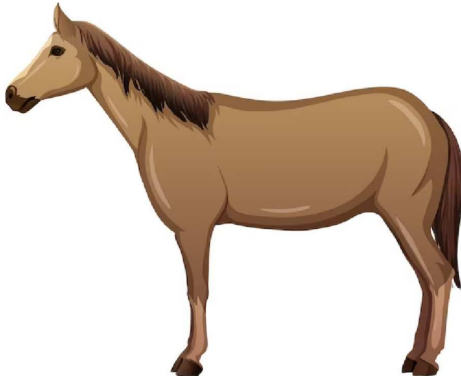
Przykład:

<i>Klasa:</i>	
<pre>class Zespolona { double czesc_rzeczywista; double czesc_urojona; }</pre>	obiekt: $1 + i$ obiekt: $2.31 + 3.14 \cdot i$ obiekt: $35.0 - 0.72 \cdot i$

Analogia anatomiczna: publiczne a prywatne

Przykład: (koń)

	<i>Klasa:</i>	<i>Obiekt:</i>
publiczne	własność: <i>nogi</i> własność: <i>kopyta</i> własność: <i>ogon</i> metoda: <i>galop</i> metoda: <i>stępa</i> metoda: <i>skubanie trawy</i>	

Analogia anatomiczna: publiczne a prywatne

poła klasy
(własności i metody)

części funkcjonalne
organizmu

Przykład: (koń)

	<i>Klasa:</i>	<i>Obiekt:</i>
publiczne	- własność: <i>nogi</i> - własność: <i>kopyta</i> - własność: <i>ogon</i> - metoda: <i>galop</i> - metoda: <i>stęp</i> - metoda: <i>skubanie trawy</i>	
prywatne	- własność: <i>przetyk</i> - własność: <i>serce</i> - własność: <i>żołądek</i>	

Publiczne a prywatne i konstruktor

Klasa:

```
class Zespolona {
    private double cz_rzecz, cz_uroj;
    public Zespolona(double x, double y) {
        cz_rzecz = x; cz_uroj = y;
    }
    public double re() { return cz_rzecz; }
    public double im() { return cz_uroj; }
}
```

każdy obiekt ma mieć takie „wnętrznosci”

konstruktor

ich działanie na zewnątrz obiektu

Obiekty:

```
Zespolona z1 = new Zespolona(3.14, -11.5);
Zespolona z2 = new Zespolona(-15.1, );
.....
double z1_absval =
    Math.sqrt(z1.re()*z1.re() + z1.im()*z1.im());
double z2_absval =
    Math.sqrt(z2.re()*z2.re() + z2.im()*z2.im());
```

3.14 – 11.5 · i

–15.1 + 22.3 · i

Przypominajka o klasach i obiektach

W programie w Jawie:

- **Klasa** jest wzorcem — opisem wspólnych cech zbioru obiektów.
- Nowy obiekt klasy tworzy się jej **konstruktorem**:
`new nazwa_klasy(parametry)`
 Klasa może mieć wiele konstruktorów — o tej samej nazwie, różniących się listą parametrów.
 Jeśli w klasie nie napiszemy żadnego konstruktora, to rozumie się, że jest w niej konstruktor bezparametrowy
`public nazwa_klasy() { }`
- Do pól (własności i metod) obiektu, odpowiadającym polom **prywatnym** klasy, nie ma dostępu.

Przypominajka o klasach i obiektach

- Do pól (własności i metod) obiektu, odpowiadającym polom **publicznym** klasy, mamy dostęp przez notację kropkową:
`nazwa_obiektu.nazwa_pola`
- Wymagana jest zgodność *typu* konkretnej własności obiektu z *typem* wymienionym w opisie klasy. Np.:

```
int x = tu musi stać liczba całkowita;
char x = tu musi stać znak;
Zespólona z = tu musi stać liczba zespolona;
z.czesc_urojona = tu musi stać liczba rzeczywista;
Kon k = tu musi stać koń;
itp.
```

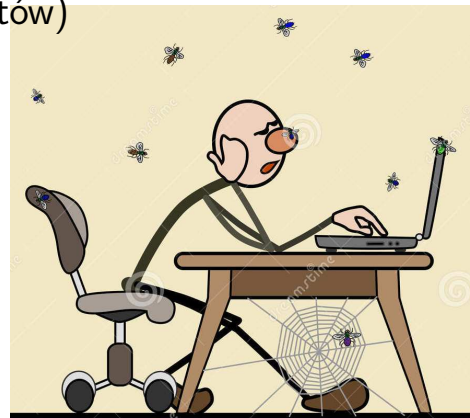
Programowanie obiektowe a strukturalne

Odpowiednikami obiektów w C są *struktury*...

Więc czym różni się programowanie obiektowe od programowania strukturalnego, takiego jak w C?

Najważniejsza różnica:

polami klasy (i w konsekwencji cechami obiektów) mogą być **funkcje** na własnościach obiektu — czyli *metody*.

Program w Jawie, ale jeszcze strukturalny

```
class Punkt { double wsp_x, wsp_y; }
```

← 2 pola rzeczywiste

```
class Punkty {
```

```
    static Punkt nowy_pkt(double x, double y) {
```

```
        Punkt p = new Punkt( );
```

```
        p.wsp_x = x; p.wsp_y = y;
```

```
        return p;
```

```
    }
```

} tworzenie punktu

```
    static double odl(Punkt pt1, Punkt pt2) {
```

```
        double odl_x = pt1.wsp_x - pt2.wsp_x,
```

```
        odl_y = pt1.wsp_y - pt2.wsp_y;
```

```
        return Math.sqrt(odl_x*odl_x + odl_y*odl_y);
```

```
    }
```

} odległość punktów

```
    public static void main(String[] param) {
```

```
        Punkt pkt0 = nowy_pkt(0,0),
```

```
        pkt1 = nowy_pkt(1,0),
```

```
        pkt2 = nowy_pkt(0,1);
```

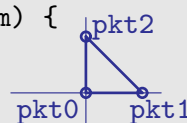
```
        double obwod = odl(pkt0,pkt1)+odl(pkt1,pkt2)+odl(pkt2,pkt0);
```

```
        System.out.println("\n Obwod: " + obwod + "\n");
```

```
    }
```

```
}
```

} GŁÓWNY

Program w Jawie, ale jeszcze strukturalny

Program z poprzedniego slajdu

- dałby się łatwo przepisać na język nieobiekowy (taki jak C);
- w nim `Punkt` jest tylko parą liczb bez żadnych metod;
- funkcje działające na punktach (`nowy_pkt()`, `odl()`) są dla klasy `Punkt` całkiem zewnętrzne.

Jak smakuje obiektowość?

Tworzenie punktu powinno stać się wewnętrznym *konstruktorem*.

Odległość powinna stać się wewnętrzną metodą liczącą, jak daleko dany punkt jest od innego punktu.

Jak smakuje obiektowość?

```
class Punkt {
    double wsp_x, wsp_y;
    Punkt(double x, double y) {
        wsp_x = x; wsp_y = y;
    }
    double odl(Punkt pt) {
        double odl_x = pt.wsp_x - this.wsp_x,
               odl_y = pt.wsp_y - this.wsp_y;
        return Math.sqrt(odl_x*odl_x + odl_y*odl_y);
    }
}

class Punkty {
    public static void main(String[] param) {
        Punkt pkt0 = new Punkt(0,0),
               pkt1 = new Punkt(1,0),
               pkt2 = new Punkt(0,1);
        double obwod = pkt0.odl(pkt1)+pkt1.odl(pkt2)+pkt2.odl(pkt0);
        System.out.println("\n Obwod: " + obwod + "\n");
    }
}
```

Diagram illustrating the structure of the code:

- własności** (properties): Points to the `wsp_x` and `wsp_y` variables in the `Punkt` class.
- konstruktor** (constructor): Points to the `Punkt(double x, double y)` method in the `Punkt` class.
- metoda** (method): Points to the `odl(Punkt pt)` method in the `Punkt` class.
- użycie konstruktora** (use of constructor): Points to the `new Punkt(x, y)` calls in the `main` method of the `Punkty` class.

Program już obiektowy, ale...

Program z ostatniego slajdu

- nie da się łatwo przepisać na C;
- oprócz własności, każdy **Punkt** zawiera konstruktor i metodę liczenia odległości od innego punktu.

...są wady:

```
poczatek = new Punkt(0,0);
poczatek.wsp_x = poczatek.wsp_y = 1;
```

W wyniku tej komendy już ustalony początek układu współrzędnych przestaje być początkiem układu.

Żeby temu zapobiec, własności `wsp_x` i `wsp_y` powinny być **prywatne**.

iis.ans-elblag.pl/~stefan/Dydaktyka/ProgObiIII/Prog01/Punkt.java

iis.ans-elblag.pl/~stefan/Dydaktyka/ProgObiIII/Prog01/Punkty.java

Program w pełni obiektowy

ENKAPSULACJA — zamknięcie w szczelną kapsułkę
HERMETYZACJA — mniej więcej to samo

— uniemożliwienie zmiany własności obiektów w sposób niezgodny z intencją programisty, który stworzył klasę.

Jest to szczególnie istotne, kiedy program składa się z wielu klas, każda pochodzi od innego autora, każdy zna szczegółowo tylko klasy stworzone przez siebie. Wtedy ma sens uniemożliwienie innym dokonywania działań „nielegalnych”.

Nawet, jeśli wszystkie klasy pochodzą od tego samego programisty, ma sens utrudnienie sobie samemu popełniania niesygnalizowanych błędów.

Prywatne własności

Własności obiektu w zasadzie powinny być `private`:

```
class Pojazd {
    private int liczba_miejsc;
    private double czas_jazdy=0, przebieg=0;
    ...
}
```

Dostęp do nich z zewnątrz przez specjalne metody, t.zw. *selektory* (*getter*):

```
class Pojazd {
    ...
    int liczba_miejsc() { return liczba_miejsc; };
    double czas_jazdy() { return czas_jazdy; };
    double przebieg() { return przebieg; };
    ...
}
```

Jeśli nie dostarczymy metod obsługujących jakąś własność prywatną, to jest ona całkiem *ukryta* — niedostępna z zewnątrz ani do zapisu ani do odczytu.

Inicjalizacja prywaty

Inicjalizacja własności prywatnych:

- albo **przy deklaracji**: `double czas_jazdy=0;`
- albo **przez *konstruktor*** klasy:

```
class Pojazd {
    ...
    Pojazd(int licz_mc) { liczba_miejsc = licz_mc; }
    ...
}
```

Zewnętrzne wywołanie:

```
Pojazd samochod = new Pojazd(5);
Pojazd rower = new Pojazd(1);
```


Ponieważ pole `liczba_miejsc` klasy `Pojazd` jest `private`, tak utworzonemu samochodowi czy rowerowi **nie da się** już zmienić liczby miejsc.

I BARDZO DOBRZE!